

5. Schooltuinen.

Op deze plek was meer dan 100 jaar lang de tuinderij en kwekerij van de familie Doeve. Zij werkten al biologisch: zonder gebruik te maken van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Sinds 1988 zijn hier schooltuintjes waar basisschoolleerlingen kennis kunnen maken met het kweken van groente en bloemen. Ook is hier een kruidentuin. De schooltuinen zijn beperkt opengesteld.

Website: www.schooltuinenleiden.nl

6. Landgoedbos.

Er zijn aanwijzingen dat de Knotterpolder lang voor het begin van de jaartelling bewoond is geweest. De (Oude) Rijn vormde vanaf het midden van de eerste eeuw de noordelijke grens van het Romeinse rijk. In de Roomburgerpolder lag (en ligt een halve meter onder de grond) het Romeinse fort Matilo. In de Knotterpolder was een nederzetting.

Tijdens de aanleg van het polderpark is vroeg Middeleeuws aardewerk gevonden.

Rond 1300 stond er een gebouw in het gebied dat bekend stond als Heer Wouterswerf. Een aantal vooraanstaande families heeft het kasteeltje in bezit gehad. In de loop van de tijd werd het kasteel groter.

De naam Cronesteyn, in allerlei spellingsvarianties, komt vanaf het begin van de zestiende eeuw in geschreven bronnen voor. De naam is ontleend aan het geslacht Van Cronenburg.

In de zestiende eeuw tijdens de 80-jarige oorlog werd het kasteel grotendeels afgebroken in opdracht van gemeente Leiden om niet als schuilplaats voor de Spanjaarden te kunnen dienen. In de zeventiende eeuw werd het weer opgebouwd. Tegen het einde van de achttiende eeuw werd het definitief afgebroken. Nu vinden we alleen nog de slotgracht terug.

Voor liefhebbers van geschiedenis is het boekje "Cronesteyn van broekland tot polderpark" te koop in het bezoekerscentrum of de Leidse boekwinkel.

7. Zorgboerderij.

Hoeve Cronesteyn stamt uit het begin van de 20^e eeuw. Zeer recent is de boerderij opgeknapt en aangepast. Het is een activiteitenboerderij voor gehandicapten geworden. Gemiva-SVG huurt het gebouw. Er worden groenten gekweekt, kippen gehouden, open haardhout gezaagd. De opbrengst worden ter plekke verkocht, alsmede tuin- en kruidenplanten.

8. Struinpad-alleen buiten het broedseizoen!

Dwars door de weilanden loopt een laarzenpad, van half juli tot eind oktober verbonden met pontjes (niet in 2008). Hier kan men ervaren hoe het aanvoelt om eens van de gebaande paden af te wijken. Zoals de naam al zegt zijn laarzen aanbevolen! Tot half juli is het pad gesloten.

9. Volkstuincomplex.

Het volkstuincomplex Cronesteyn bestaat sinds 1981 en beslaat ruim 16 ha.. Het is onderdeel van het polderpark. Er zijn 302 tuinen, die alle aan een sloot grenzen waardoor sproeiwater uit de sloot gehaald kan worden. Er mogen geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. De aansluiting bij de rest van het park is goed.

10. Moerastuin

Deze wilde tuin bestaat uit drie eilandjes, waarvan er twee via bruggetjes te bereiken zijn. De derde is niet toegankelijk voor publiek. Na het afgraven van de bovenste grondlaag kwam er een vochtig schraal milieu. De moerasplanten zijn toen spontaan gekomen. Er zijn in verschillende seizoenen bijzondere planten te vinden zoals de gevlekte rietorchis en de blauwe knoop.

11. Kleigeisers.

De molen die de kleigeisers aan zou moeten sturen is een Hollandse weiwatmolen. Draaiing van de molen zorgt ervoor dat er lucht komt in een drukvat. Bij voldoende wind zou om de 10 minuten één van de 7 fontein moeten spuiten. De fontein zitten in de kleigeisers, die gemaakt zijn van kalk, cement, zand en stro. Ze staan in een schraal hooiland op 's zomers nogal droge grond. De bedoeling was dat rond de geisers vochtminnende planten zouden groeien.

De techniek werkt niet goed, daarom zal voor dit project mogelijk een pomp op zonne-energie worden ingezet.

12. Waterspeelplaats

Dit is een avontuurlijke speelplaats met een vijver, vloten, een kabelbaan en speel- en ligweiden. Er is hier een waterbaan waar je de waterloop met handbediende pompen en dammetjes kan beïnvloeden.

Geschiedenis Cronesteyn: www.mathieuinwonderland.nl/
en www.absolutefacts.nl/kastelen

Wat is er te doen: www.polderparkcronesteyn.nl

Info IVN regio Leiden: www.ivn.nl/leiden

IVN regio Leiden
Instituut voor Natuureducatie
en Duurzaamheid

Kennismaking met polderpark Cronesteyn

Deze folder geeft een overzicht van de onderdelen van het polderpark. Elk onderdeel is voorzien van een nummer dat in de plattegrond van de folder terug te vinden is. Het is een beknopt overzicht wat hopelijk verleidt tot vele bezoeken.

Behalve het laarzenpad zijn de paden toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Voor honden zijn er uitrenweiden, daarbuiten geldt een aansluitplicht.

Polderpark Cronesteyn ligt in de Kleine Cronesteynse polder ook wel Knotterpolder genoemd. Het is ca. 90 ha. De ondergrond van de polder bestaat uit een dik veenpakket, waarop door overstromingen van de Rijn lagen klei zijn terecht gekomen. Bij aanleg van wegen ten zuiden van Cronesteyn zijn resten van een fossiel bos gevonden.

In 1975 kwam Cronesteyn in handen van de gemeente Leiden. In 1982 werd het polderpark gerealiseerd naar het ontwerp van Evert Cornet. Het park is geworden tot ontmoetingsplek, rustpunt, historisch monument en speciaal biotoop.

Kasteel Cronesteyn rond 1600

1. Theehuis de Tuin van de Smid

Het theehuis heeft sinds Pasen 2013 nieuwe beheerders, namelijk Sjaak en Barbera van de Geijn. Ook heeft het een nieuwe naam gekregen: 'De Tuin van de Smid'. In De Tuin van de Smid kun je zeven dagen per week tussen 10 en 17 uur koffie drinken, taart eten, lunchen en borrelen. Op de kaart staan zoveel mogelijk biologische producten en streekproducten uit de polders rond Leiden. Daarnaast is er veel aandacht voor diverse dieetwensen. Het is mogelijk om een zaal te huren met catering.
website: www.detuinvandesmid.nl

2. Natuurspeelplek voor kinderen met zwemdiploma

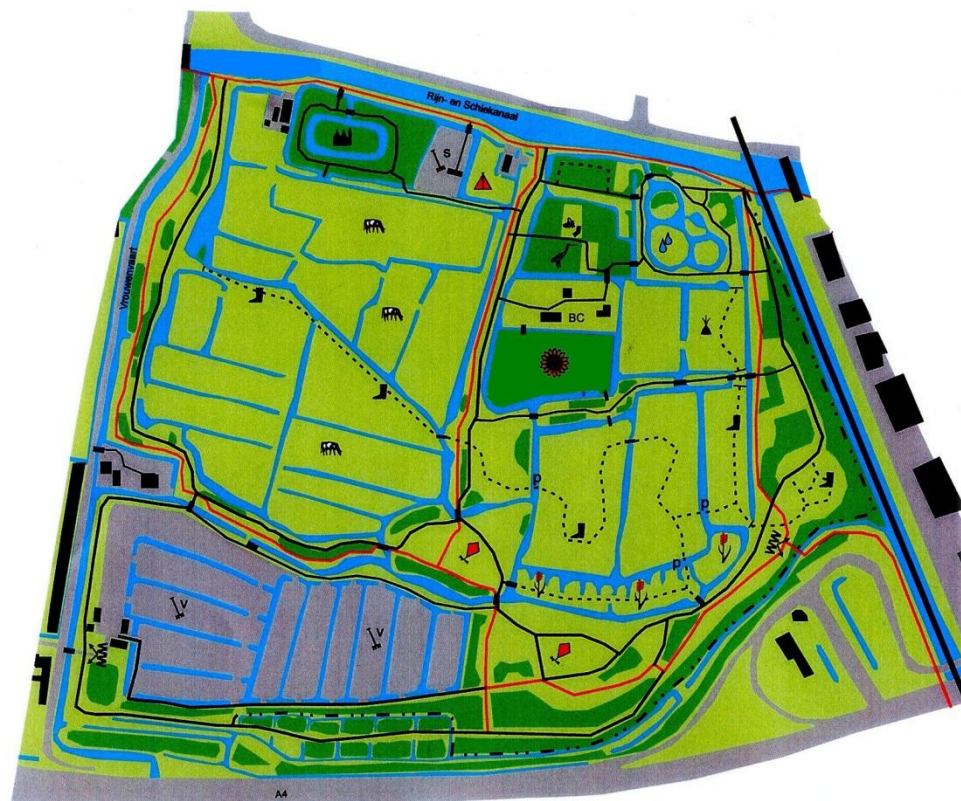
(nog in ontwikkeling). Dit weiland is 1,8 ha groot en de speelplek neemt maar een deel van het terrein in beslag. Een mogelijkheid is om de rest vooral natuur te laten zijn en er een wilde bloemenweide van te maken of te gebruiken voor wisselende evenementen in de open lucht.

3. Reigersbos

Op het stuk waar de reigers in het voorjaar nestelen, was enkele jaren een tuinbouwbedrijf gevestigd. Tuingrond en boomgaard waren gescheiden door hagen van elzen en Italiaanse populieren. In de elzenwallen hebben tientallen reigers hun nest. Er staat hier tevens een bijenstal.

4. Stochemhoeve en camping

De Stochemhoeve, de oude zeventiende-eeuwse 'noorderwoning' werd tot 1997 bewoond door de veehoudersfamilie Droogh. Daarna is de boerderij gesloopt en opnieuw opgetrokken als 'zorghotel' voor de stichting De Bruggen, stichting voor mensen met een verstandelijke handicap. Vanuit de Stochemhoeve wordt ook een natuurcamping beheerd. Op de camping staan wat trekkershutten.
Website: www.stochemhoeve.nl

Nummer
in folder

- weidevogelgebied
- 2 evenemententerrein
- doorgaande route wijk en wouden
- 10 moerastuin
- wandelpad
- paardenpad
- speelweide
- 5 s=schooltuinen
- 9 v=volkstuinten
- 11 kleigeiser
- 8 struinroute
- skeelerroute/fietspad
- 6 landgoedbos
- 12 waterspeelplaats
- 4 camping
- bijenstal
- 3 reigersbos
- bosje/boom
- water
- 1 bezoekerscentrum
- brug
- pontje
- 7 zorgboerderij